

Til
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
Familiestyrelsen
Stormgade 2-6
1470 København K

Randers d. 1. november 2007.

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM's, høringssvar om Vejledning om dag-, fritids- og klubtilbud mv. på baggrund af Dagtilbudsloven.

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM, er et uafhængigt statsligt center, der arbejder for at sikre et godt børne- og undervisningsmiljø i dagtilbud, på skoler og uddannelsessteder. Centret understøtter en brugerinddragende og helhedsorienteret indsats i arbejdet med børne- og undervisningsmiljøvurderingen.

DCUM anbefaler at kapitel 17 formuleres i overensstemmelse med DCUM's officielle vejledning i forbindelse med dagtilbuddenes udarbejdelse af den lovpligtige Børnemiljøvurdering, jf. dagtilbudsloven (forslag - bilag 1). DCUM's *Vejledning til udarbejdelse af børnemiljøvurdering* kan findes på:

<http://www.dcum.dk/boernemiljoe/vaerktoeje>

Derudover anbefaler DCUM, ud fra en helhedsbetragtning om betydningen af Børnemiljølovens indskrivning i Dagtilbudsloven og de muligheder dette giver for at skabe sammenhæng mellem de pædagogiske læreplaner og børnemiljøvurderingen, at Vejledningens kapitel 8 formuleres, så afsnittet i højere grad lægger op til en begrebsforståelse, der kan understøtte dagtilbuddene i at skabe sammenhæng mellem dagtilbuddenes forskellige opgaver i overensstemmelse med dagtilbudslovens krav (forslag - bilag 2).

Ud fra samme betragtning anbefaler DCUM:

- at der i kapitel 15 afsnit 15.1 under *Inddragelse af børnene* tilføjes flg. sætning: *Dette giver således mulighed for, at børnemiljøvurderingen og de pædagogiske læreplaner kan fungere som supplerende redskaber. Et godt børnemiljø er forudsætning for et godt læringsmiljø.*
- At der i kapitel 15 afsnit 15.4.2 tilføjes flg. sætning til sidst i afsnittet: *Udvalgte temaer vil kunne indgå i udarbejdelsen af børnemiljøvurderingen* (se afsnit 17.5 og 17.5.1 - bilag 1).
- At sætningen i kapitel 14 afsnit 14.1.3.2: *Virksomhedsplanen kan også indarbejdes i den pædagogiske læreplan* erstattes med sætningen: *Den pædagogiske læreplan, børnemiljøvurderingen og arbejdet med sprogvurderingerne kan også indarbejdes i virksomhedsplanen evt. som beskrivelser af den pædagogiske praksis.*
- At *kendte* erstattes af *beskrevet* i afsnit 14.1.3.1- underafsnittet *Internt styrings- og informationsredskab.*
- At underafsnittet i afsnit 14.1.3.1 med betegnelsen *Evaluering* udvides til *Evaluering og kvalitetsudvikling*, samt at den efterfølgende sætning kommer til at lyde: *Virksomhedsplanen kan samtidig bruges i forbindelse med evaluering af daginstitutionens arbejde og som udgangspunkt for den videre kvalitetsudvikling af daginstitutionernes arbejde.*

Kapitel 17.4.1. fortæller at børnemiljøvurderingen i dagplejen vil være af mere overordnet karakter, og at denne kan forbindes med godkendelsen af det enkelte dagplejehjem og det løbende tilsyn.

I Kapitel 10 afsnit 10.2.3.1. fremgår det, at godkendelse af den kommunale og private dagpleje skal finde sted ud fra ensartede krav med efterfølgende uddybning.

Hen over sommeren 2007 foretog DCUM en pilotundersøgelse blandt den kommunale dagpleje ved at udsende spørgeskemaer til alle kommuner. Formålet med undersøgelsen var at få kendskab til områdets mangfoldighed for at finde bedst mulige indfaldsvinkler for dagplejen til at komme i gang med børnemiljøvurderingsarbejdet. Undersøgelsens svarprocent er 43. Geografisk fordeler de indkomne svar sig jævnt i hele landet. Således er såvel store kommuner som mindre og sågar ø-kommuner repræsenteret i undersøgelsen.

I undersøgelsen svarer 33 % nej til, at de har fastlagte retningslinier for tilsynsbesøg, 17 % svarer nej til, at de har fastlagte retningslinier og kriterier for godkendelse af dagplejehjem og have, og 38 % svarer nej til, at de har fastlagte retningslinier og kriterier for dagplejeres kvalifikationer.

Undersøgelsens resultater peger således på, at mange dagplejere er ansat - og at mange dagplejehjem er godkendt - efter individuelle fornemmelser og skøn frem for ensartede og skriftlige retningslinier og kriterier. DCUM anbefaler derfor, at der udarbejdes ens godkendelsesprocedurer og retningslinier for ansættelse, godkendelse og tilsyn, hvor bl.a. spørgsmål vedr. børnemiljøet indgår. DCUM vil i den forbindelse i nærmeste fremtid udarbejde spørgeguiden, der lægges som skabeloner til fri afbenyttelse på DCUM's hjemmeside.

Desuden anbefaler DCUM, at dagplejepædagogerne - i Vejledningens kapitel 17.1 - tillægges en nøgleposition i udarbejdelse af dagplejens børnemiljøvurdering ved de lovpligtige tilsyn. Begrundelsen herfor er, at de fleste nuværende dagplejere ikke kan antages at være ansat og godkendt ud fra kriterier, der er forholdt eksplicit til børnemiljøspørgsmål.

I uge 2 - 2008 vil DCUM offentliggøre hele undersøgelsen på www.dcum.dk.

Sluttelig vil DCUM gøre opmærksom på, at vi har identificeret nogle lovmæssige gråzoner ud fra brugeres henvendelser, DCUM anbefaler at disse indskrives evt. i kapitel 17 afsnit 17.1 (er vedlagt som bilag 4).

Med venlig hilsen

Inger Nielsen
konsulent, DCUM
nielsen@dcum.dk
tlf. 722 654 02

Ole Juhl
centerleder, DCUM

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM's, høringssvar over Vejledning om dag-, fritids- og klubtilbud mv. på baggrund af Dagtilbudsloven.

Bilag 1 – forslag til formulering af kapitel 17.

Kapitel 17 Børnemiljøvurdering i dagtilbud

Dette kapitel handler om børnemiljøvurderinger og deres formål samt de krav, der stilles til udarbejdelsen af dem.

Bestemmelsen om børnemiljøvurderinger findes i dagtilbudslovens § 12.

§ 12. Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig børnemiljøvurdering, som indeholder en kortlægning af dagtilbuddets fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Børnemiljøvurderingen skal beskrive eventuelle børnemiljøproblemer og indeholde en handlingsplan.

Stk. 2. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages alt efter børnenes alder og modenhed.

Stk. 3. Dagtilbuddets leder skal inddrage forældrebestyrelsen i arbejdet med børnemiljøvurderingen.

Stk. 4. For dagplejen udarbejdes vurderingen samlet for alle dagplejehjem eller distrikter tilknyttet den kommunale dagpleje.

§ 13. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at udarbejde og offentliggøre børnemiljøvurderingen.

Stk. 2. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at børnemiljøvurderingen revideres minimum hvert tredje år, og når der sker ændringer, der har betydning for børnemiljøet.

Stk. 3. Dagtilbud kan søge rådgivning vedrørende børnemiljø hos Dansk Center for Undervisningsmiljø, jf. lov om elever og studerendes undervisningsmiljø.

17.1 Alle dagtilbud skal udarbejde en børnemiljøvurdering (Der henvises til DCUM's høringssvar)

17.2 Formål med børnemiljøvurderinger

Et af de centrale formål for dagtilbud er, at de skal medvirke til, at børns udvikling, trivsel og læring fremmes gennem det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet.

Formålet med at stille krav til børnemiljøet i dagtilbuddene er at bidrage til et godt fysisk, psykisk og æstetisk miljø, der fremmer børns trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Udarbejdelse af børnemiljøvurderinger har ligeledes til formål at se og forstå børn som aktører i deres hverdag. Ved at de voksne søger information om børnemiljøet gennem børnenes oplevelser og opfattelser forbundet til den pædagogiske praksis, får de information, der kan danne udgangspunkt for udvikling og nye handlemuligheder i forhold til forbedringer af børnemiljøet.

For at få børnemiljøet i fokus og for at synliggøre betydningen af dette, skal alle dagtilbud udarbejde en skriftlig børnemiljøvurdering.

En børnemiljøvurdering fungerer altså både som en vurdering, der skal dokumentere den pædagogiske praksis set med børnenes øjne og som en proces, dagtilbuddene kan bruge i forhold til udvikling af den pædagogiske praksis, der tjener forbedringer af børnemiljøet.

17.3 Børneperspektivet

Det er centralt i arbejdsprocessen, at børnemiljøvurderingen skabes på grundlag af et børneperspektiv.

Det betyder, at børnenes oplevelser og opfattelser skal inddrages i det omfang, det er muligt i forhold til alder og modenhed. Inddragelsen af børnene er central, fordi den voksnes forståelse af et barns oplevelser og opfattelser ikke nødvendigvis er sammenfaldende med barnets egen opfattelse og oplevelse.

Inddragelse af børnenes oplevelser og opfattelser af hverdagen i dagtilbuddet, bidrager også til at børn får medbestemmelse i forhold, der vedrører dem selv. Dette er i overensstemmelse med kravene i FN's børnekonvention.

Det er i den forbindelse vigtigt, at personalet i dagtilbuddet gør sig grundige overvejelser over, hvilke metoder der anvendes, og hvordan de anvendes, når børnemiljøet skal kortlægges i et børneperspektiv. Ikke mindst er det vigtigt, at personalet gør sig klart, hvad man vil bruge børnenes informationer til, og at den viden, man får, afhænger af det børnesyn og den tolkning, personalet foretager af de indhentede informationer.

Børnemiljøvurderingen kan give personalet viden om, hvordan børnene og eventuelt deres forældre opfatter og oplever børnenes hverdag i relation til eksempelvis omgivelser, venner, voksne, velbefindende, og det der i bred forstand forgår i dagtilbuddet. Det er tilbagemeldinger, som dagtilbuddet kan bruge til at skabe kvalitetsudvikling i det enkelte dagtilbud til gavn for børnene.

17.4 Det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø handler om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det drejer sig blandt andet om mulighed for bevægelse, ergonomi, pladsforhold, hygiejne, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø drejer sig om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler om konstruktiv gruppedynamik uden mobning og eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid, mening og medbestemmelse til en positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø handler om samspillet mellem omgivelserne og børnenes sanser i dagligdagen. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted at være samt oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt.

Konkret handler det æstetiske miljø om, hvordan indretning og udsmykning af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns oplevelser og handlinger. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene får lyst til at udfolde sig og lære.

De tre områder har mange indbyrdes sammenhænge. De påvirker hinanden, og i praksis kan det være uhensigtsmæssigt at opdele og undersøge et område af gangen ved fx at opdele børnemiljøet i skarpe kategorier.

Børnemiljøet skabes af den gensidige påvirkning, der finder sted mellem børnene og omgivelserne. I et godt børnemiljø er der betingelser tilstede, der fremmer børns trivsel, sundhed, udvikling og læring.

17.5 Børnemiljøvurderingens udarbejdelse

Det er lederen af dagtilbuddet, der har ansvaret for udarbejdelsen af børnemiljøvurderingen.

Som beskrevet i kapitel 5, omfatter dette alle de ledere, der har en funktion i forhold til dagtilbuddet og forældrebestyrelsens kompetenceområder.

Således er det i relation til ansvaret for udarbejdelse af børnemiljøvurderinger den ledelsesperson, der i forhold til dagtilbuddet har børnemiljøvurderingsopgaven placeret hos sig, som ligeledes har ansvaret for at opgaven løses – at børnemiljøvurderingen udarbejdes i overensstemmelse med dagtilbudslovens krav.

Der er imidlertid heri ikke et krav om, at det er denne ledelsesperson, der konkret og faktisk skal udføre selve opgaven med at udarbejde børnemiljøvurderingen.

En børnemiljøvurdering består af fire faser: kortlægning, beskrivelse, handlingsplan og opfølgning. I den udarbejdelse af børnemiljøvurderingen påbegyndes, er det nødvendigt at udarbejde en plan for forløbet.

Første skridt er her, at man i dagtilbuddet indkredser, hvad der forstås ved et godt børnemiljø, og hvilke forventninger man i det enkelte dagtilbud har til processen, og det processen kan føre med sig.

Når udarbejdelsen af børnemiljøvurderingen skal planlægges er der nogle organisatoriske og etiske overvejelser, der skal tages stilling til i det enkelte dagtilbud. Det kan være spørgsmål som:

- Hvordan sikrer dagtilbuddet, at børnene inddrages i processen?
- Hvordan sikrer dagtilbuddet, at både børn og forældre bliver tilstrækkeligt informeret om formålet med børnemiljøvurderingen, hvilke metoder der anvendes, samt hvordan gives forældrene mulighed for at stille spørgsmål undervejs i forløbet?
- Hvordan vil dagtilbuddet sikre sig forældrenes tilsagn til, at barnet medvirker i interview eller andet?
- Hvordan vil dagtilbuddet informere børnene om, at deres deltagelse er frivillig?
- Hvordan vil dagtilbuddet sikre sig, at børnemiljøvurderingen kommer omkring såvel det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø?
- Hvilke temaer giver bedst mening for det enkelte dagtilbud at basere sin kortlægning på, og hvilke konkrete fokuspunkter skal undersøgelsen være rettet imod? En mulighed er at vælge et af læreplanstemaerne. Inspiration til valg af temaer kan findes i DCUM's værktøj: *Pejlemærker for arbejdet med børnemiljøvurderingen i dagtilbud*, som kan findes på <http://www.dcum.dk/boernemiljoe/vaerktoejer>.
- Hvilke metoder egner sig bedst til det udvalgte undersøgelsesgrundlag?
- Hvordan, af hvem og hvornår skal opgaverne løses?
- Hvilken form skal offentliggørelsen være i, og hvem skal offentliggørelsen være rettet til?

17.5.1 Kortlægning

I denne fase indsamles datamateriale, som skal indgå i børnemiljøvurderingens efterfølgende faser. I kortlægningen kan der anvendes kvalitative metoder såsom interview, foto, tegninger, fortællinger og kvantitative metoder som optælling af børn på bestemte steder eller spørgeskemaer, som personalet og/eller forældrene udfylder sammen med børnene. Det vil være hensigtsmæssigt at bruge flere metoder til at indsamle datamateriale. Fordelen herved er, at det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø da afdækkes ud fra forskellige vinkler, der giver forskellige typer af information. Herved tegnes et mere nuanceret billede, end hvis der kun bruges en metode. Nogle metoder er desuden mere velegnede til at afdække fysiske/æstetiske forhold, mens andre metoder bedre kan opfange den psykiske dimension. At søge viden om det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø kræver, at personalet afgrænser fokus, for at kunne se, høre og forstå eksakte elementer i dagtilbuddets mangfoldige hverdag. Det kan derfor anbefales at bygge sin kortlægning op over et for dagtilbuddet relevant tema, som man så efterfølgende undersøger henholdsvis det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø med.

17.5.2 Beskrivelse og skriftlighed

I beskrivelsesfasen skal personalet i dagtilbuddet forholde sig til det datamateriale, der blev indsamlet i kortlægningsfasen i et forsøg på at tolke ”børnenes stemmer”. I denne bearbejdning skal de områder, som skiller sig ud positivt og negativt beskrives.

Spørgsmål, som kan hjælpe med at afdække disse områder, kan være:

- Hvad fungerer godt, og hvad fungerer ikke så godt i henholdsvis det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø set i relation til det undersøgelsestema/de undersøgelsestemaer, man har kortlagt ud fra?
- Hvad viser materialet af typiske situationer og afvigelser herfra?
- Hvilke modsætninger er der i materialet?

Dernæst kan det være hensigtsmæssigt at forholde sig undrende og spørgende til datamaterialet ved at stille spørgsmål som:

- Hvad er anderledes end forventet?
- Hvad er det vigtigste, som personalet iagttog/hørte?
- Inspirerede det til nytænkning at anlægge et børneperspektiv ?

Det vil altid være en god ide at være flere om at tolke det indsamlede materiale, da det giver flere perspektiver på tolkningen. Det kan også være hensigtsmæssigt at prøve sine tolkninger af sammen med børnene.

Til sidst sammenholdes fortolkningerne af datamaterialet fra kortlægningsfasen med den definition af et godt børnemiljø, som dagtilbuddet baserede sit børnemiljøvurderingsarbejde på i planlægningen ved fx at spørge: Ud fra de ønsker vi har til et godt børnemiljø, hvad har så i praksis vist sig at fungere godt, og hvad skal vi gøre noget ved?

Det er et krav, at børnemiljøvurderingen skal være skriftlig. Derudover stilles ingen formkrav til børnemiljøvurderingen.

Således skal børnemiljøvurderingen fx ikke nødvendigvis udarbejdes som en selvstændig rapport. Børnemiljøvurderingen og den pædagogiske læreplan kan sammentænkes, eller den kan sammentænkes med virksomhedsplanen og de pædagogiske læreplaner som afsnit i en samlet rapport.

Områder, der skiller sig ud – positivt såvel som negativt – skal beskrives. Eventuelle problemer skal vurderes i forhold til alvor, omfang og løsningsmuligheder.

17.5.3 Handlingsplan

Af handlingsplanen skal det fremgå, hvordan dagtilbuddet vil udvikle børnemiljøet på bestemte områder. Dagtilbuddet skal prioritere og angive rækkefølge og tidsramme for, hvilke løsninger, man vil iværksætte i relation til de forhold, der vurderes ikke at fungere tilfredsstillende. Således skal man prioritere indsatserne, så de mest preserende gennemføres først. Nogle problemer i dagtilbud, fx konkret mobning mellem børn, bør føre til øjeblikkelig handling, men mobning kan også indgå som et indsatsområde i handlingsplanen, hvor dagtilbuddet sætter fokus på eksempelvis dagtilbuddets sociale fællesskab, metoder til håndtering af mobning, inklusion/eksklusion i børnegruppen mv.

Desuden skal dagtilbuddet redegøre for, hvem der er ansvarlig for gennemførelsen af løsningerne, og hvornår de skal være gennemført.

Når man i dagtilbuddet skal bestemme, hvordan bestemte områder skal udvikles, kan man fx se om datamaterialet fra kortlægningen indeholder forslag. Her vil man måske kunne finde inspiration ved at se på de forhold i børnemiljøet, der har vist sig at fungere godt og vurdere, om der er erfaringer, som kan overføres til de områder, der ikke fungerer så godt.

Andre muligheder kan være en brainstorm på en forældreaften og/eller et personalemøde, hvor forældre og/eller personale kan komme med konstruktive handlingsforslag.

En mulighed er også at igangsætte organisatoriske læringsprocesser omkring udvikling af den pædagogiske praksis ved at afholde kurser for hele personalegruppen med afsæt i konkrete situationer fra praksis.

17.5.4 Opfølgning

Det er hensigten, at børnemiljøvurderingen til enhver tid svarer til de faktiske forhold. Det betyder, at børnemiljøvurderingen skal evalueres og revideres jævnligt og mindst hvert tredje år.

Det er dog ikke meningen, at mindre ændringer skal give anledning til ændringer af børnemiljøvurderingen. I det omfang der imidlertid sker større ændringer, fx ændret indretning, etablering af en ny legeplads, eller der er foretaget en række mindre ændringer, som har betydning for børnemiljøet, skal disse forhold skrives ind i vurderingen.

I opfølgningsfasen skal man i dagtilbuddet se på, hvordan det gik med de indsatser, der blev sat i værk med baggrund i handlingsplanen. Der skal altså følges op på de enkelte tiltag – opnåede man det ønskede? I den forbindelse vil de samme metoder, som blev anvendt under kortlægningen, kunne anvendes igen, herved sikres det, at børnene medinddrages i evalueringen af de gennemførte tiltag. Der vil også kunne ske opfølgning via det kommunale tilsyn – som en evaluering i og af børnemiljøvurderingsprocessens effekt i forhold til udvikling af den pædagogiske praksis.

17.6 Inddragelse af forældrebestyrelsen

De ledelsespersoner, hos hvem opgaven om at udarbejde børnemiljøvurderingen er placeret, har ansvaret for, at børnemiljøvurderingen bliver udarbejdet. Forældrene skal inddrages i drøftelserne undervejs i processen, så børnemiljøvurderingen også tager afsæt i forældrenes holdninger og ønsker til et godt børnemiljø.

I selvejende daginstitutioner drøftes børnemiljøvurderingen med daginstitutionens bestyrelse.

17.7 Offentliggørelse

Reglerne i dagtilbudsloven om børnemiljøvurderinger fastsætter en pligt til at offentliggøre børnemiljøvurderingen.

Pligten til offentliggørelse indebærer, at resultatet af enhver børnemiljøvurdering skal offentliggøres. Offentliggørelseskravet gælder uanset, om dagtilbuddet er kommunalt eller privat fx selvejende.

De personer, hos hvem opgaven omkring udarbejdelse af børnemiljøvurderingen ligger, og som har ansvaret for udarbejdelsen, har også pligt til at offentliggøre resultatet af børnemiljøvurderingen. Adgangen til de offentliggjorte oplysninger skal kunne ske på en enkel og let tilgængelig måde. Hvis dagtilbuddet har en hjemmeside, skal børnemiljøvurderingen være tilgængelig her, ellers skal den være tilgængelig via kommunens hjemmeside.

17.8 Rådgivning og vejledning hos Dansk Center for Undervisningsmiljø

Dagtilbud har mulighed for at søge råd og vejledning hos Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM, www.dcum.dk. Rådgivning og vejledning fra DCUM er vederlagsfri.

På <http://www.dcum.dk/boernemiljoe/vaerktoejer> kan man hente værktøjer, der konkret kan hjælpe dagtilbuddene med deres BMV-proces.

DCUM udgiver hvert år en årsberetning i februar måned. Denne fortæller bl.a. om dagtilbudsområdets erfaringer med børnemiljøvurderingen med fokus på udviklingen af børnemiljøet.

Den 1. februar 2008 vil det blive muligt for alle dagtilbud, der har gennemført en børnemiljøvurdering, der opfylder DCUM's minimumskrav, at tilmelde sig DCUM's børnemiljøkort.

Børnemiljøkortet er et Danmarkskort, som alle interesserede kan bruge til at få overblik over de dagtilbud, som har gennemført en børnemiljøvurdering, BMV, der opfylder DCUM's minimumskrav. Et af kravene forud for tilmelding til Børnemiljøkortet er, at dagtilbuddets indsats er offentliggjort og tilgængelig på egen eller kommunens hjemmeside.

Børnemiljøkortet baseres på frivillige tilmeldinger af BMV'en. Dagtilbud, der benytter Børnemiljøkortet, får ved tilmeldingen mulighed for at bruge DCUM's ikon til at skilte med BMV-indsatsen på egen hjemmeside. Samtidig linker Børnemiljøkortet direkte til de tilmeldte dagtilbuds hjemmesider. Dermed kan alle, der besøger det interaktive Børnemiljøkort, klikke sig videre til andres praktiske erfaringer med BMV'en. Børnemiljøkortet kan findes på www.BM-kort.dk

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggende henviser til DCUM's hjemmeside: www.dcum.dk Her kan dagtilbuddene finde inspiration til, hvordan man kan bruge børnemiljøvurderingsprocessen som et redskab til udvikling af den pædagogiske praksis ved bl.a. at læse om andres erfaringer.

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM's, hørings svar over Vejledning om dag-, fritids- og klubtilbud mv. på baggrund af Dagtilbudsloven.

Bilag 2 – forslag til formulering af kapitel 8

Bemærk at inddelingen er ændret til:

- 8.1 Miljø for trivsel, sundhed, udvikling og læring
- 8.2 Pejlemærker i dagtilbudsloven
- 8.3 Trivsel og sundhed
- 8.4 Læring og udvikling af kompetencer
- 8.5 Samarbejde med forældrene
- 8.6 Overgang til skole og fritidstilbud
- 8.7 Børn med særlig behov

Kapitel 8 Formål med dagtilbud (Ingen ændringer til indledningen)

8.1 Miljø for trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Barnet og den unge i fokus

Dagtilbud er mere end blot pasning for børn. Tilbuddene skal derfor være steder, hvor der er aktiviteter og rum for trivsel, udvikling og læring. Børns udvikling, trivsel, sundhed og læring skal være i centrum, og det fysiske, det psykiske og det æstetiske miljø skal tilsammen medvirke til, at børn i dagtilbud får gode betingelser.

Medbestemmelse, medansvar og forståelse for demokrati

Børn i dagtilbud skal have mulighed for medbestemmelse og indflydelse på deres dagligdag. Hensigten hermed er at medvirke til, at barnet udvikler selvstændighed, lærer at tage et medansvar og udvikler evner til at samarbejde og indgå i forpligtende fællesskaber. Dette skal ses i sammenhæng med FN-konventionen om Barnets rettigheder artikel 12 om barnets ret til at udtrykke sine synspunkter, jf. herom i kapitel 2.

Kravet om udarbejdelse af børnemiljøvurderinger må også ses i det lys, da det er centralt, at børnemiljøvurderingen udarbejdes på grundlag af et børneperspektiv, jf. kapitel 17 afsnit 17.3.

Demokratiske og kulturelle værdier

Dagtilbud skal som led i det daglige arbejde give børnene mulighed for forståelse for dansk kultur i bred forstand samt en forståelse for de andre kulturer, som børnene møder i deres dagligdag. Dagtilbuddene skal bygge på demokratiske værdier, der kendetegner det danske samfund og medvirke til integration i det danske samfund. Det er en naturlig del af et dagtilbud, at hovedsproget er dansk. At dansk er hovedsprog skal sikre, at alle børn sprogstimuleres i forhold til det danske sprog fra en tidlig alder.

Kommunalbestyrelsen kan, hvis den konkret skønner, at det ikke fører til integrationsmæssige problemer, at hovedsproget i dagtilbuddet ikke er dansk, se bort fra kravet om, at der tales dansk i dagtilbuddet. Dette kan fx være, hvis der er tale om et dagtilbud, der er oprettet af det tyske mindretal. Med integrationsmæssige problemer forstås fx forhold, der påvirker børns evne til at begå sig i det danske samfund.

8.2 Pejlemærker i dagtilbudsloven

Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Det fysiske børnemiljø handler om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det drejer sig blandt andet om mulighed for bevægelse, ergonomi, pladsforhold, hygiejne, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø drejer sig om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler om konstruktiv gruppedynamik uden mobning og eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid, mening og medbestemmelse til en positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø handler om samspillet mellem omgivelserne og børnenes sanser i dagligdagen. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted at være samt oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Konkret handler det æstetiske miljø om, hvordan indretning og udsmykning af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns oplevelser og handlinger. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene får lyst til at udfolde sig og lære.

Endvidere skal dagtilbuddene jf. dagtilbudsloven:

- Fremme børns sundhed og trivsel.
- Fremme børns alsidige og personlige udvikling samt børns læring og kompetenceudvikling.
- Forebygge negativ social arv.

8.3 Trivsel og sundhed

Dagtilbuddenes hverdag skal tilrettelægges ud fra en betragtning om, at børn udvikles, lærer og trives forskelligt og i individuelle tempi. Indsatserne i dagtilbuddene skal således tilrettelægges ud fra det enkelte barn og børnegruppens samlede forudsætninger, muligheder og behov. Dette gælder ligeledes i forhold til børn med fysiske og/eller psykiske handicap samt udsatte børn. Det afgørende er, at indsatserne medvirker til at styrke alle børn i overensstemmelse med dagtilbudslovens formål.

Jf. Verdenssundhedsorganisationens WHO's definition kan sundhed defineres ud fra fire forståelser, der hver for sig og tilsammen er væsentlige aspekter at have for øje, når man arbejder med fremme af børns sundhed og trivsel.

Sundhed er:

- Fuldstændig fysisk og socialt velvære hos en person og ikke blot fravær af sygdom.

Et sundt miljø i dagtilbud kan derved forbindes til det enkelte barns generelle følelse af at befinde sig i en følelsesmæssig tilstand af fysisk, psykisk, æstetisk og social veltilpashed. Det vil sige om barnet generelt trives.

Sundhed er:

- Fravær af sygdom.

Et sundt miljø i dagtilbud kan derved forbindes til forebyggelse af sygdom fx smittekilder.

Sundhed er:

- Udtryk for samspillet mellem mennesker og miljøet: Sundhed=menneskets kræfter i forhold til miljøets skadelige virkninger

Et sundt miljø i dagtilbud kan derved forbindes til indeklimaet, skadelige stoffer og materialer samt til børns adgang til fx giftige planter.

Sundhed er:

- At være i stand til at klare uundgåelige belastninger som mennesket udsættes for i sit liv.

Et sundt miljø i dagtilbud kan derved forbindes til børns muligheder for at lære/få hjælp til at håndtere/mestre hverdagslivets belastninger i form af fx stress, konflikter og savn. Væsentligt i den forbindelse er, at de voksne møder børnene med anerkendelse, sensitivitet og responsivitet.

8.4 Læring og udvikling af kompetencer

Dagtilbuddene skal give børnene rum til både at lege og lære. Børn lærer igennem leg, men også ved iagttagelse, i samvær og igennem handling med engagerede voksne og andre børn.

Læring og børns udvikling af kompetencer må ikke kun tage udgangspunkt i planlagte aktiviteter men også i de lærende situationer, der opstår i løbet af dagligdagen. Dagtilbuddene skal derfor være særligt opmærksomme på at udfordre og imødekomme børns bestræbelser for at lære mere eller nyt.

De pædagogiske læreplaner er et redskab, som dagtilbuddene skal benytte til at understøtte det pædagogiske arbejde med børns alsidige og personlige udvikling samt udviklingen af børns kompetencer. Se mere om de pædagogiske læreplaner i kapitel 15.

Dagtilbuddene skal også virke som trivselsfremmende miljøer, der giver barnet lyst til at lære gennem mulighederne for udfoldelser og oplevelser. Disse skal således rette sig mod at stimulere børnenes fantasi og kreativitet, såvel i dagtilbuddet som når dagtilbuddet agerer i det omgivende samfund.

Børnemiljøvurderingen er et redskab, som dagtilbuddene skal benytte til at understøtte det pædagogiske arbejde med børns trivsel. Se mere om børnemiljøvurderinger i kapitel 17.

Dagtilbuddet skal understøtte børnene i at udvikle sociale kompetencer som fx empati, respekt og forståelse for forskelligheder.

Social kompetence udvikles i fællesskab med andre mennesker, i venskaber, grupper og kulturer, når man handler sammen med andre om noget, der giver mening for den enkelte og fællesskabet.

Endvidere skal der være plads til at give udtryk for egne følelser og behov samtidig med, at børnene også får forståelse for, at andre børn har deres individuelle behov.

Dagtilbud skal give børn mulighed for oplevelser og aktiviteter, der bidrager til at stimulere barnets sproglige udvikling. Børns sproglige udvikling er afgørende for deres muligheder for at kunne begå sig, og en pædagogisk indsats i dagtilbuddene skal derfor målrettes børnenes sproglige udvikling og begrebsdannelse både som selvstændige aktiviteter og integreret i en række af dagtilbuddets øvrige aktiviteter. Dagtilbuddene skal således fokusere bredt i mulighederne for børns udvikling af sproglig kompetence, dvs. at også det nonverbale sprog som udtryksmåde, skal medtænkes i de pædagogiske indsatser.

Sprogvurderinger er et redskab, som dagtilbuddene skal benytte til at understøtte det pædagogiske arbejde med børns sproglige kompetenceudvikling. Se mere om sprogvurderinger i kapitel 16.

8.5 Samarbejde med forældrene (ingen ændringsforslag til afsnittet)

8.6 Overgang til skole og fritidstilbud (ingen ændringsforslag til afsnittet)

8.7 Børn med særlig behov (ingen ændringsforslag til afsnittet)

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM's hørings svar over Vejledning om dag-, fritids- og klubtilbud mv. på baggrund af Dagtilbudsloven.

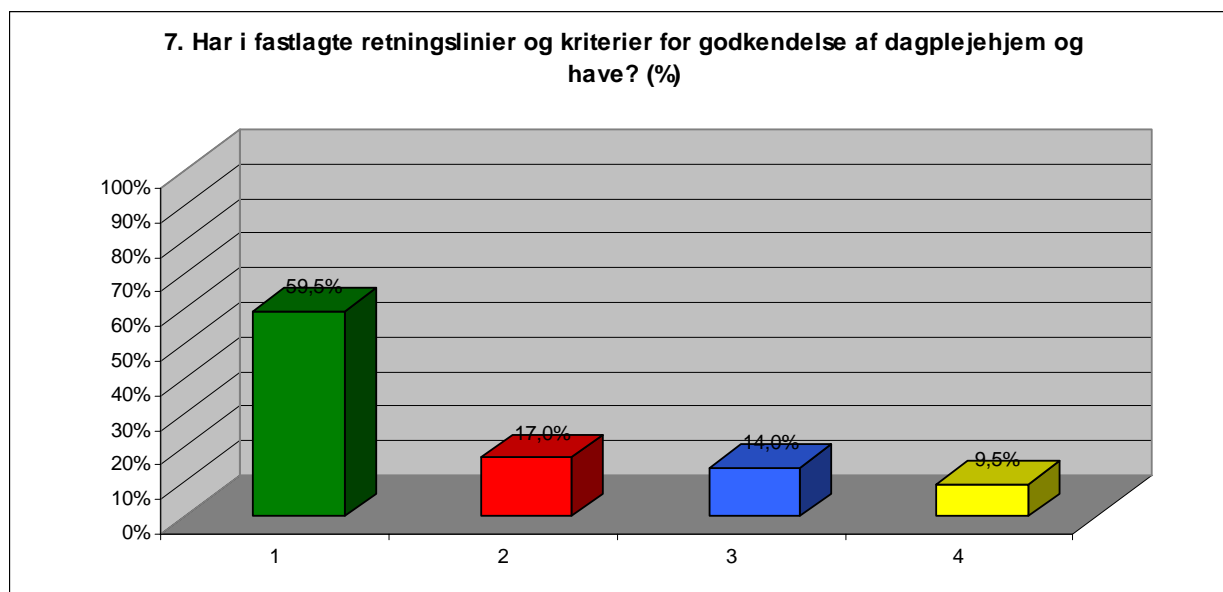
Bilag 3 – uddrag af dagplejeundersøgelse - sommeren 2007.

Undersøgelsens baggrund

Undersøgelsen er blevet til på baggrund af udsendelsen af spørgeskemaer til de 98 danske kommuner. Undersøgelsens svarprocent på 43 er udregnet på baggrund af de 42 spørgeskemaer, som kom retur. Således er det de 42 spørgeskemaer, der danner grundlag for undersøgelsen og dens resultater. Det skal bemærkes, at de 42 spørgeskemaer repræsenterer 38 kommuner, idet Århus kommune er repræsenteret af 4 spørgeskemaer og Vejle kommune af 2 spørgeskemaer, mens de resterende 36 kommuner alle er repræsenteret af 1 spørgeskema.

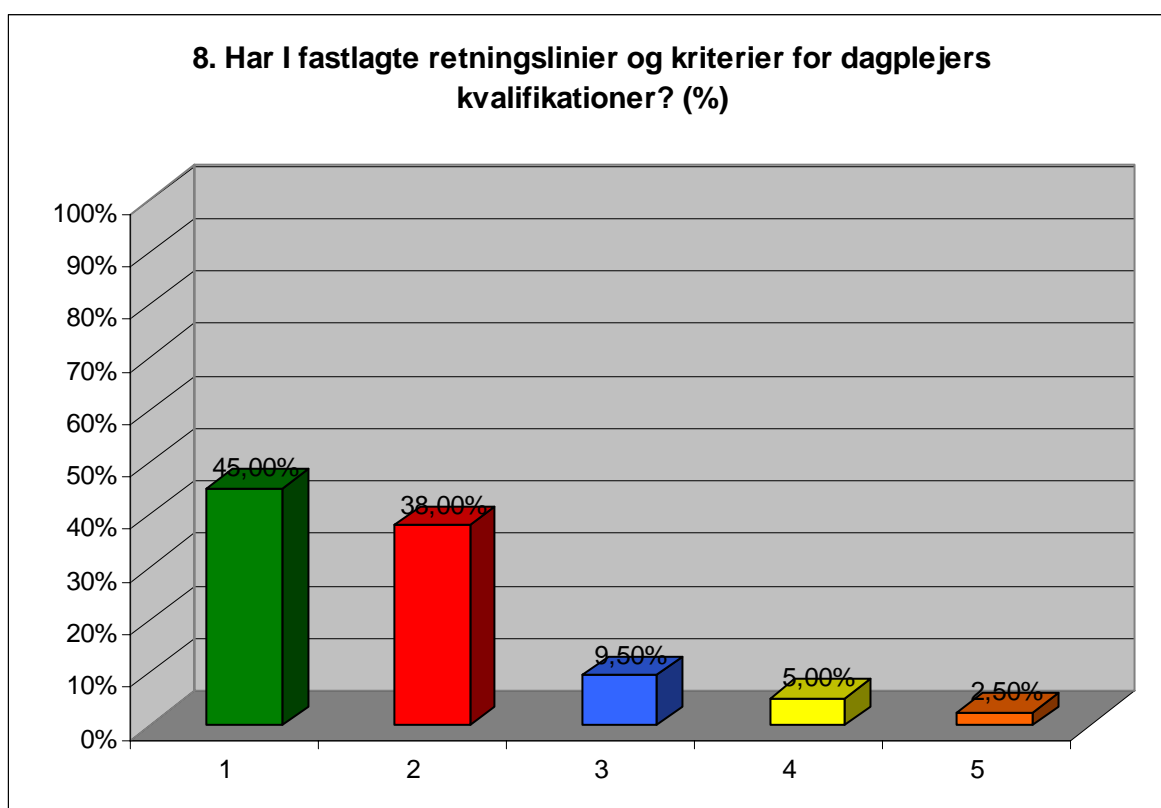
Geografisk fordeler de indkomne svar sig jævnt i hele landet og på de 5 regioner. Således er såvel store kommuner som mindre og sågar ø-kommuner repræsenteret i undersøgelsen.

Spørgsmål 7. Har I fastlagte retningslinier og kriterier for godkendelse af dagplejehjem og have?

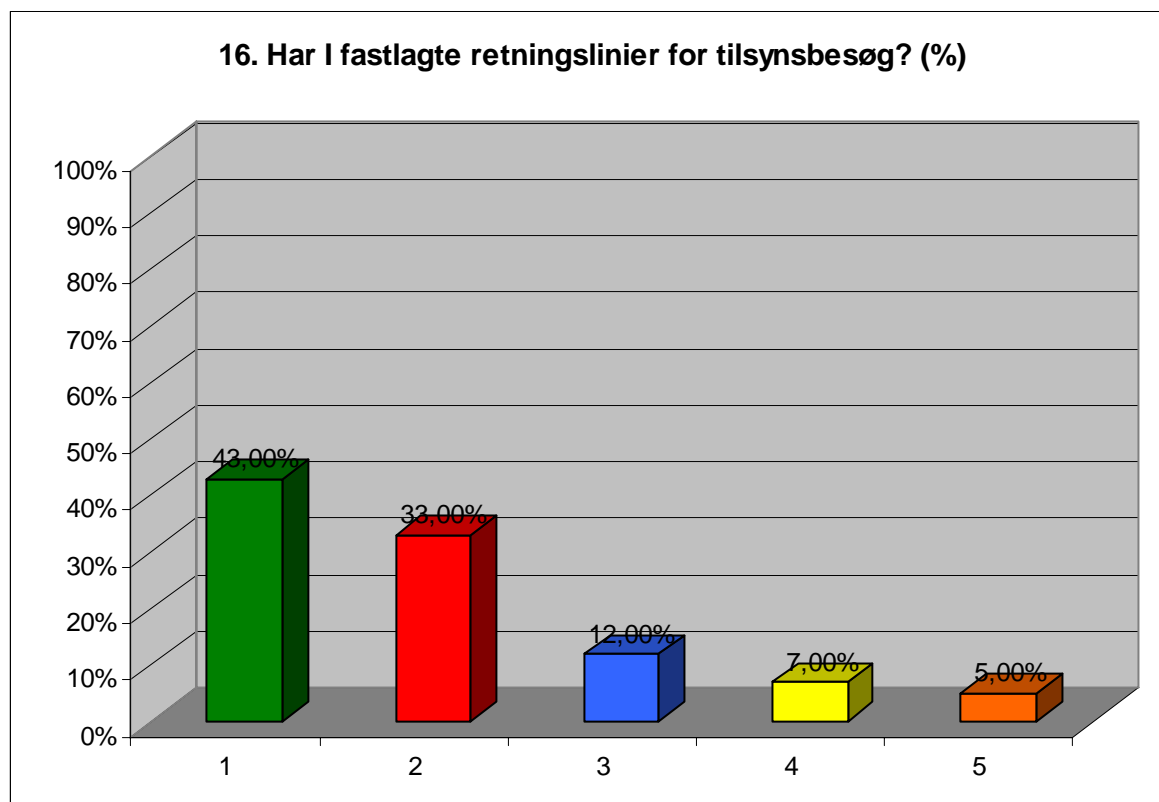
7. Har I fastlagte retningslinier og kriterier for godkendelse af dagplejehjem og have?	%	Antal
1. Ja	59,5%	25
2. Nej	17%	7
3. Under udarbejdelse/ikke harmoniseret pga kommunesammenlægning	14,%	6
4. Kun mundtlige/ikke nedskrevet	9,5%	4
I alt	100%	42

Spørgsmål 8. Har I fastlagte retningslinier og kriterier for dagplejers kvalifikationer?

8. Har I fastlagte retningslinier og kriterier for dagplejers kvalifikationer?	%	Antal
1. Ja	45%	19
2. Nej	38%	16
3. Kun mundtlige/ikke nedskrevet	9,5%	4
4. Under udarbejdelse	5%	2
5. Ikke harmoniseret	2,5%	1
I alt	100%	42

Spørgsmål 16. Har I fastlagte retningslinier for tilsynsbesøg? (%)

16. Har I fastlagte retningslinier for tilsynsbesøg?	%	Antal
1. Ja	43%	18
2. Nej	33%	14
3. Andet	12%	5
4. Ikke besvaret spørgsmålet	7%	3
5. Kun mundtlige/ikke nedskrevet	5%	2
I alt	100%	42

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM's, høringssvar over Vejledning om dag-, fritids- og klubtilbud mv. på baggrund af Dagtilbudsloven.

Bilag 4.

Udskrift hentet fra:

<http://www.dcum.dk/boernemiljoe/neobuilder.php?id=2007022809117734000039884>

Lovmæssige gråzoner - spørgsmål og svar:

Klubber

Skal klubber udarbejde en børnemiljøvurdering?

Dagtilbudsloven omfatter alle dagtilbud, dermed også klubberne. Klubber er dog ikke omfattet af kravet om at udarbejde en børnemiljøvurdering. Dette behøver dog ikke at afholde dem fra det.

Fritidshjem og klub

Hvis et fritidshjem og en klub ligger i samme bygninger eller har samme ledelse skal de så begge lave en børnemiljøvurdering, BMV, med andre ord er de begge i den forbindelse omfattet af Dagtilbudsloven?

Selvom fritidshjem og klub ligger i samme bygning, er det kun fritidshjem der skal udarbejde en børnemiljøvurdering. Der er selvfølgelig ikke noget til hinder for, at klubtilbuddet lader sig inspirere af fritidshjemmets arbejde med BMV'en.

SFO og fritidshjem

Hvis en SFO og et fritidshjem ligger i samme bygninger eller har samme ledelse skal de så begge lave en børnemiljøvurdering?

Selvom SFO og fritidshjem ligger i samme bygning, er det kun fritidshjemmet, der skal udarbejde en børnemiljøvurdering. Men som nævnt ovenfor er der intet til hinder for, at SFO'en lader sig inspirere af fritidshjemmets arbejde med BMV'er.

En skolefritidsordning er en del af en skole, og er dermed omfattet af Undervisningsmiljøloven. Skolefritidsordningens placering som en del af folkeskolen blev præciseret ved ændringen af folkeskolelovens § 1, jf. lov m. 572 af 9. juni 2006 om ændring af Lov om folkeskolen.

Specialafsnit

Hvis et dagtilbud har et specialafsnit for børn med handicap skal BMV'en så også omfatte specialafsnittet eller gælder reglerne ikke for dette afsnit?

Hvis specialafsnittet for børn med handicaps er oprettet efter de almindelige dagtilbudsbestemmelser, er special-afsnittet i den integrerede institution omfattet af dagtilbudsloven og skal derfor udarbejde en sådan. Hvis specialafsnittet derimod er oprettet efter § 16 i lov om social service - Socialministeriets regler - er specialafsnittet ikke omfattet af loven om børnemiljøvurderinger.

Dagplejen

Skal hver enkelt dagplejer udarbejde en børnemiljøvurdering?

For dagplejen gælder, at der skal udarbejdes en børnemiljøvurdering samlet for alle dagplejehjem eller distrikter tilknyttet den kommunale dagplejeenhed. Det er dagplejelederen, der er ansvarlig for at børnemiljøvurderingen udarbejdes og offentliggøres.

Legestuer og dagplejehjem

Hører legestuer tilknyttet den kommunale dagpleje ind under BMV?

Vurderingen skal omfatte både legestuer og de enkelte dagplejere.

